

Бартош Олена Павлівна

кандидат педагогічних наук, доцент
 доцент кафедри соціології та соціальної роботи
 ДВНЗ «Ужгородський національний університет»
 м. Ужгород, Україна
 olena.bartosh@uzhnu.edu.ua
 http://orcid.org/0000-0001-6733-5516

Stančienė Dalia Marija

PROF. HABIL (HP) DR
 Lietuva Klaipėda University, Lithuania

ЖИТТЯ ЄВРОПЕЙЦІВ: СТАРІННЯ В КРАЇНАХ ЄС

Старіння населення – це довготривала тенденція, що розпочалася в Європі кілька десятиліть тому. Ця тенденція виявляється в трансформаціях вікової структури населення та відображається у збільшенні частки людей похилого віку, а також зменшенні частки осіб працездатного віку від загальної кількості населення.

Населення країн ЄС–28 станом на 1 січня 2016 року становило 510,3 млн. осіб: молодь (від 0 до 14 років) – 15,6%; особи працездатного віку (від 15 до 64 років) – 65,3%; люди похилого віку (65 років і старше) – 19,2%. Як вказано в таблиці 1, частка населення віком від 65 років і старше зростає у кожній країні–члені ЄС–28. У спробі розглянути майбутні тенденції старіння населення, останній набір прогнозів населення Євростату (EUROPOP2015) був здійснений на період з 2015 року по 2080 рік. У EUROPOP2015 прогнозується, що населення ЄС–28 зросте до 528,6 мільйонів до 2050 року, а потім поступово знизиться до 518,8 млн. до 2080 року, при цьому населення продовжить «старіти».

Причинами зростання частки людей похилого віку можна визначити наступні:

- підвищення рівня довголіття, що є характерним впродовж багатьох останніх десятиліть (див.табл. 2);

- стабільно низький рівень фертильності, при цьому менша кількість народжених дітей призводить до зменшення частки молоді у загальній кількості населення (див.табл. 3);
- прогресивне старіння найстаршого населення, оскільки відносна частка людей старечого віку зростає швидше, ніж будь-який інший віковий сегмент населення ЄС–28. Протягом 2016–2080 рр. частка людей старечого віку (80+ років) у населенні ЄС–28 збільшиться з 5,4% до 12,7% (рис. 1).

Протягом періоду з 2016 по 2080 рр. частка населення працездатного віку, як очікується, буде неухильно знижуватися аж до 2050 р., далі дещо стабілізується. Тоді як люди похилого віку, швидше за все, ставатимуть дедалі більшою часткою у загальній чисельності населення: люди у віці 65 років і старше до 2080 року складатимуть 29,1% населення ЄС–28 (у порівнянні з 19,2% у 2016 році). У результаті руху населення між віковими групами співвідношення людей похилого віку в ЄС–28 за прогнозом зросте майже удвічі з 29,3% у 2016 році до 52,3% до 2080 року (рис. 2).

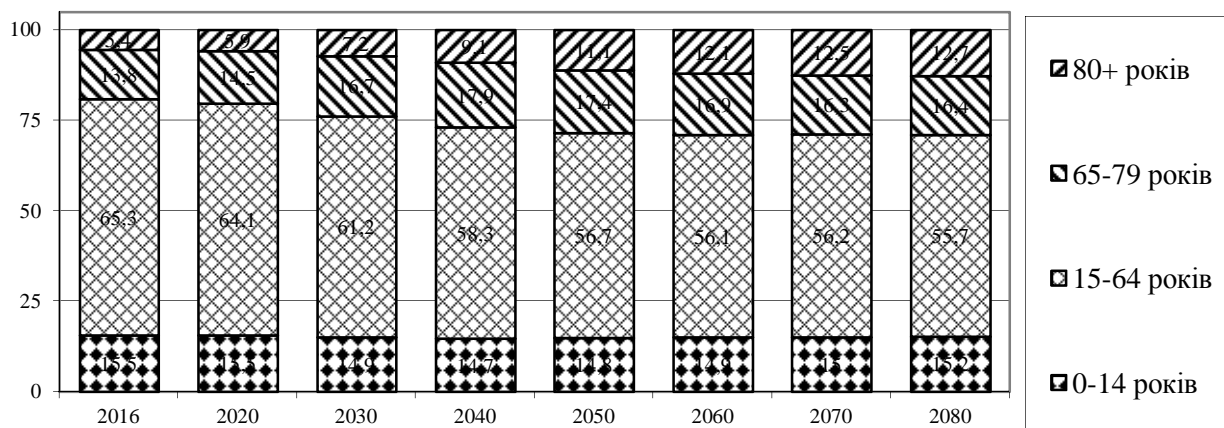

Рис 1. Структура населення за основними віковими групами, ЄС–28, 2016–2080 (% від загальної чисельності населення) [4]

Таблиця 1.

Структура населення за основними віковими групами, 2006 та 2016 рр. (% від загальної кількості населення [1])

	від 0 до 14 років		від 15 до 64 років		від 65 років і старше	
	2006	2016	2006	2016	2006	2016
ЄС-28	16.0	15.6	67.1	65.3	16.8	19.2
Бельгія	17.1	17.0	65.7	64.7	17.2	18.2
Болгарія	13.4	14.0	69.2	65.6	17.5	20.4
Чехія	14.6	15.4	71.1	66.2	14.2	18.3
Данія	18.7	16.8	66.1	64.3	15.2	18.8
Німеччина	14.1	13.2	66.7	65.7	19.3	21.1
Естонія	15.0	16.1	68.1	64.9	16.9	19.0
Ірландія	20.5	21.9	68.5	64.9	11.0	13.2
Греція	14.9	14.4	66.6	64.3	18.5	21.3
Іспанія	14.5	15.1	68.8	66.1	16.6	18.7
Франція	18.5	18.5	65.1	62.8	16.4	18.8
Хорватія	15.8	14.6	66.7	66.2	17.5	19.2
Італія	14.1	13.7	66.0	64.3	19.9	22.0
Кіпр	19.4	16.4	68.5	68.4	12.2	15.1
Латвія	14.5	15.2	68.5	65.1	17.0	19.6
Литва	16.6	14.7	67.2	66.3	16.3	19.0
Люксембург	18.4	16.5	67.5	69.3	14.1	14.2
Угорщина	15.4	14.5	68.8	67.2	15.8	18.3
Мальта	17.1	14.2	69.1	66.7	13.8	19.0
Нідерланди	18.3	16.5	67.5	65.3	14.3	18.2
Австрія	15.9	14.3	67.6	67.2	16.4	18.5
Польща	16.2	15.0	70.4	69.1	13.3	16.0
Португалія	15.9	14.1	66.8	65.1	17.4	20.7
Румунія	16.9	15.5	68.4	67.0	14.7	17.4
Словенія	14.1	14.8	70.3	66.7	15.6	18.4
Словаччина	16.7	15.3	71.5	70.2	11.8	14.4
Фінляндія	17.3	16.3	66.8	63.2	16.0	20.5
Швеція	17.3	17.4	65.4	62.8	17.3	19.8
Велика Британія	18.0	17.7	66.1	64.4	15.9	17.9
Ісландія	21.8	20.0	66.5	66.1	11.7	13.9
Ліхтенштейн	17.4	14.9	71.1	68.6	11.6	16.5
Норвегія	19.5	17.9	65.8	65.6	14.7	16.4
Швейцарія	16.0	14.9	68.0	67.2	16.0	18.0
Чорногорія	20.4	18.3	66.8	67.6	12.8	14.1
Македонія	19.5	16.7	69.4	70.3	11.1	13.0
Албанія	25.7	17.7	65.7	69.5	8.6	12.9
Сербія	15.7	14.4	67.1	66.6	17.2	19.0
Туреччина	27.0	24.0	66.3	67.7	6.7	8.2

Таблиця 2.

Динаміка рівня довголіття серед осіб 65+ років, 1980–2015 рр. [2]

	1980	1990	2000	2010	2013	2014	2015
ЄС–28				19.4	19.7	20.0	19.7
Бельгія	15	15.8	17.8	19.6	19.7	20.3	20.0
Болгарія	13.6	14.0	14.1	15.6	16.2	16.0	16.0
Чехія	13.0	13.7	15.7	17.4	17.7	18.1	17.8
Данія	15.7	16.1	16.9	18.4	19.1	19.5	19.4
Німеччина	14.9	16.3	18.0	19.5	19.5	19.9	19.5
Естонія	14.2	14.4	15.4	17.4	18.2	18.4	18.6
Ірландія		15.2	16.4	19.3	19.5	19.8	19.8
Греція	16.2	17.0	18.0	19.7	20.2	20.3	19.9
Іспанія	16.4	17.5	18.8	20.9	21.4	21.5	21.1
Франція			19.3	21.3	21.6	22.0	21.6
Хорватія				16.7	17.4	17.5	17.1
Італія		17.2	18.9	20.4	20.9	21.2	20.6
Кіпр			17.2	19.7	20.1	20.2	19.6
Латвія				16.1	16.8	17.0	17.0
Литва	15.3	15.6	16.1	16.7	17.1	17.4	17.1
Люксембург	14.7	16.7	18.1	19.6	20.6	20.7	20.5
Угорщина	13.3	13.9	15.1	16.5	16.8	16.9	16.6
Мальта	11.8		16.9	19.9	20.0	20.3	10.7
Нідерланди		17.0	17.5	19.5	19.8	20.1	19.8
Австрія	14.9	16.6	18.1	19.8	20.0	20.3	19.8
Польща		14.6	15.8	17.6	18.0	18.4	18.2
Португалія	14.7	15.7	17.4	19.3	19.9	20.2	20.0
Румунія	13.4	14.3	14.8	16.1	16.6	16.6	16.4
Словенія		15.6	16.9	19.2	19.5	19.9	19.7
Словаччина	13.7	14.3	15.0	16.3	17.0	17.4	17.2
Фінляндія	15.1	16.2	17.8	19.7	20.1	20.3	20.2
Швеція	16.3	17.4	18.6	19.8	20.1	20.3	20.2
Велика Британія			17.6	19.6	19.8	20.1	19.8
Ісландія	17.5	18.1	18.9	19.9	20.0	20.9	20.5
Ліхтенштейн			17.5	20.7	20.6	19.9	20.7
Норвегія	16.4	16.8	18.1	19.7	20.0	20.3	20.3
Швейцарія	16.5	17.7	19.2	20.9	21.0	21.4	21.0
Чорногорія				16.3	16.3	16.4	16.2
Македонія			14.1	15.0	15.5	15.4	15.3
Албанія						17.6	17.0
Сербія			13.6	15.2	15.7	15.8	15.7
Туреччина				17.3	18.2	18.0	17.9

Рівень фертильності, 1960–2015 рр. [3]

	1960	1970	1980	1990	2000	2010	2013	2014	2015
ЄС–28						1.62	1.55	1.58	1.58
Бельгія	2.54	2.25	1.68	1.62	1.67	1.86	1.75	1.73	1.70
Болгарія	2.31	2.17	2.05	1.82	1.26	1.57	1.48	1.53	1.53
Чехія	2.09	1.92	2.08	1.90	1.15	1.51	1.46	1.53	1.57
Данія	2.57	1.95	1.55	1.67	1.77	1.87	1.67	1.69	1.71
Німеччина					1.38	1.39	1.42	1.47	1.50
Естонія	1.98	2.17	2.02	2.05	1.36	1.72	1.52	1.54	1.58
Ірландія	3.78	3.85	3.21	2.11	1.89	2.05	1.96	1.94	1.92
Греція	2.23	2.40	2.23	1.39	1.25	1.48	1.29	1.30	1.33
Іспанія			2.20	1.36	1.23	1.37	1.27	1.32	1.33
Франція					1.89	2.03	1.99	2.01	1.96
Хорватія						1.55	1.46	1.46	1.40
Італія	2.37	2.38	1.64	1.33	1.26	1.46	1.39	1.37	1.35
Кіпр				2.41	1.64	1.44	1.30	1.31	1.32
Латвія					1.25	1.36	1.52	1.65	1.70
Литва		2.40	1.99	2.03	1.39	1.50	1.59	1.63	1.70
Люксембург	2.29	1.97	1.50	1.60	1.76	1.63	1.55	1.50	1.47
Угорщина	2.02	1.98	1.91	1.87	1.32	1.25	1.35	1.44	1.45
Мальта			1.99	2.04	1.70	1.36	1.38	1.42	1.45
Нідерланди	3.12	2.57	1.60	1.62	1.72	1.79	1.68	1.71	1.66
Австрія	2.69	2.29	1.65	1.46	1.36	1.44	1.44	1.47	1.49
Польща				2.06	1.37	1.41	1.29	1.32	1.32
Португалія	3.16	3.01	2.25	1.56	1.55	1.39	1.21	1.23	1.31
Румунія			2.43	1.83	1.31	1.59	1.46	1.52	1.56
Словенія				1.46	1.26	1.57	1.55	1.58	1.57
Словаччина	3.04	2.41	2.32	2.09	1.30	1.43	1.34	1.37	1.40
Фінляндія	2.72	1.83	1.63	1.78	1.73	1.87	1.75	1.71	1.65
Швеція		1.92	1.68	2.13	1.54	1.98	1.89	1.88	1.85
Велика Британія			1.90	1.83	1.64	1.92	1.83	1.81	1.80
Ісландія		2.81	2.48	2.30	2.08	2.20	1.93	1.93	1.80
Ліхтенштейн					1.57	1.40	1.45	1.59	1.40
Норвегія		2.50	1.72	1.93	1.85	1.95	1.78	1.75	1.72
Швейцарія	2.44	2.10	1.55	1.58	1.50	1.52	1.52	1.54	1.54
Чорногорія						1.70	1.73	1.75	1.74
Македонія					1.88	1.56	1.49	1.52	1.50
Албанія								1.79	1.67
Сербія					1.48	1.40	1.43	1.46	1.46
Туреччина						2.04	2.08	2.17	2.14

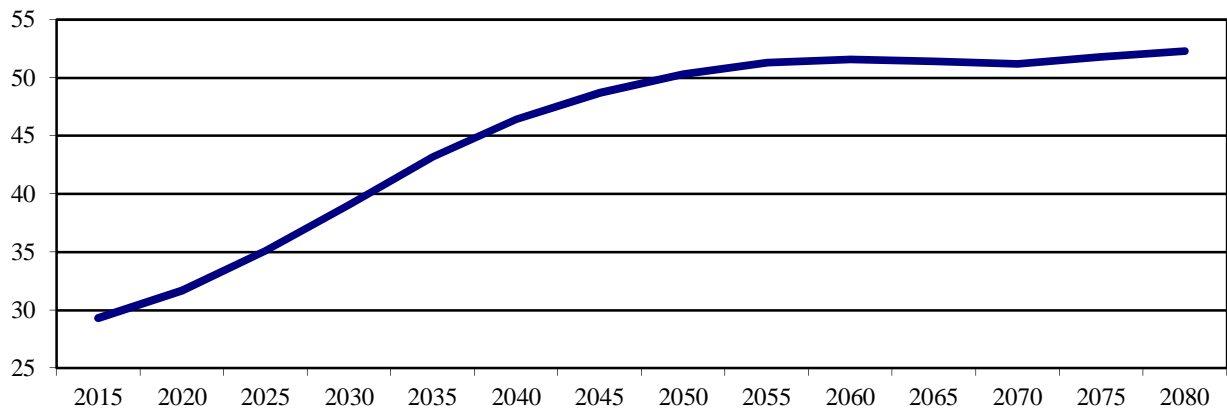

Рис. 2. Прогнозоване співвідношення кількості осіб похилого віку, ЄС-28, 2016–2080 (%) [5]

Список використаної літератури

1. Eurostat. Statistics Explained. ISSN 2443-8219 [Electronic Resource]. – URL: [http://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php/File:Population_age_structure_by_major_age_groups,_2006_and_2016_\(%25_of_the_total_population\).png](http://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php/File:Population_age_structure_by_major_age_groups,_2006_and_2016_(%25_of_the_total_population).png)
2. [http://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php/File:Life_expectancy_at_age_65,_1980-2015_\(years\).png](http://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php/File:Life_expectancy_at_age_65,_1980-2015_(years).png)
3. [http://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php/File:Total_fertility_rate,_1960%E2%80%932015_\(live_births_per_woman\)_YB17.png](http://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php/File:Total_fertility_rate,_1960%E2%80%932015_(live_births_per_woman)_YB17.png)
4. http://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/images/8/85/Population_structure_by_major_age_groups%2C_EU-28%2C_2016-80_%28%25_of_total_population%29.png
5. http://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/images/f/fc/Projected_old-age_dependency_ratio%2C_EU-28%2C_2016-80_%28%25%29.png